KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 1.6.2012 r.
COM(2012) 251 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY

Ósme sprawozdanie w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 866/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. oraz skutków jego stosowania obejmujące okres od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r.

{SWD(2012) 140 final}

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY

Ósme sprawozdanie w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 866/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. oraz skutków jego stosowania obejmujące okres od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r.

WPROWADZENIE

Rozporządzenie Rady (WE) nr 866/2004 w sprawie systemu na podstawie art. 2 Protokołu 10 do Aktu Przystąpienia[1] (zwane dalej rozporządzeniem w sprawie zielonej linii) weszło w życie w dniu 1 maja 2004 r. Rozporządzenie to określa, na jakich warunkach przepisy prawa UE stosują się do przepływu osób, towarów i usług przez linię oddzielającą obszary Republiki Cypryjskiej, na których faktyczną kontrolę sprawuje rząd, od tych, na których takiej kontroli nie sprawuje. W celu zapewnienia skuteczności tych zasad, ich stosowanie zostało również rozszerzone na obszar graniczny między tymi dwoma obszarami oraz na teren wschodniej strefy suwerennej Zjednoczonego Królestwa[2].

Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r.

W okresie sprawozdawczym Komisja nie zaproponowała zmian do rozporządzenia w sprawie zielonej linii, wprowadziła natomiast zmiany w przepisach wykonawczych.

Komisja nadal prowadziła na szczeblu grup roboczych konstruktywny dialog dotyczący wdrażania rozporządzenia z odpowiednimi władzami Republiki Cypryjskiej i administracją strefy suwerennej.

1. ŚRODKI WYKONAWCZE

W dniu 31 maja 2011 r. Komisja przyjęła rozporządzenie (UE) nr 531/2011 zmieniające przepisy wykonawcze do rozporządzenia w sprawie zielonej linii[3].

Decyzją Komisji zniesiono wymóg nakazujący, by ziemniaki będące przedmiotem wymiany handlowej przez zieloną linię (zwaną dalej również „linią") pochodziły bezpośrednio z upraw certyfikowanych sadzeniaków. Umożliwia to obrót ziemniakami wyhodowanymi na bazie sadzeniaków gospodarstwa rolnego pochodzących z pierwszego zbioru certyfikowanych sadzeniaków pod kontrolą niezależnych ekspertów fitosanitarnych wyznaczonych przez Komisję, którzy udzielaliby wymaganej gwarancji w odniesieniu do identyfikacji i charakterystyki sanitarnej.

---

1 Dz.U. L 161 z 30.4.2004, s. 128. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Rady (WE) nr 587/2008 (Dz.U. L 163 z 24.6.2008, s. 1), zwane rozporządzeniem w sprawie zielonej linii.

2 Zob. motyw 3 rozporządzenia w sprawie zielonej linii.

3 Rozporządzenie nr (WE) 1480/2004 określające szczegółowe zasady dotyczące towarów przybywających z obszarów niepodlegających skutecznej kontroli rządu Cypru na obszary, na których rząd sprawuje skuteczną kontrolę.

2. RUCH OSOBOWY

2.1. Przekraczanie linii na przejściach granicznych

Wspomniane rozporządzenie zapewnia stabilne ramy prawne dla swobodnego przepływu Cypryjczyków, innych obywateli UE oraz obywateli państw trzecich przekraczających zieloną linię na ustalonych przejściach granicznych. Odnotowano niewielki wzrost liczby Greków cypryjskich przekraczających linię oraz spadek liczby przekraczających ją Turków cypryjskich.

Według danych przekazanych przez Republikę Cypryjską w okresie sprawozdawczym 621 406 Greków cypryjskich (poprzednio 596 578) w 210 877 pojazdach (poprzednio 170 315) przekroczyło linię, przechodząc z obszarów znajdujących się pod kontrolą rządu na tereny północnej części Cypru, a 937 789 Turków cypryjskich (poprzednio 1 097 676) w 348 225 pojazdach (poprzednio 378 475) przekroczyło linię, przechodząc z terenów północnej część Cypru na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu[4].

Liczba obywateli UE spoza Cypru oraz obywateli państw trzecich przekraczających zieloną linię nieznacznie zmalała. Według danych przekazanych przez policję Republiki Cypryjskiej (zwaną dalej CYPOL) w okresie sprawozdawczym liczba obywateli UE spoza Cypru oraz obywateli państw trzecich przekraczających zieloną linię wyniosła 634 218 (poprzednio 664 566). 67 % z nich (424 992 osób) przekroczyło zieloną linię na przejściu granicznym dla pieszych na ulicy Ledra, które otwarto w kwietniu 2008 r. Z przejścia granicznego na ulicy Ledra nadal korzystała większość obywateli spoza Cypru (najczęściej turystów) przekraczających zieloną linię.

Dane te w większości zgadzają się z danymi otrzymanymi od społeczności Turków cypryjskich, z których wynika, że 694 633 Greków cypryjskich w 248 962 pojazdach przekroczyło linię, przechodząc z obszarów znajdujących się pod kontrolą rządu cypryjskiego na tereny północnej część Cypru, a 1 450 566 Turków cypryjskich w 553 913 pojazdach przekroczyło linię, przemieszczając się w przeciwnym kierunku. Ponadto linię przekroczyło 1 101 942 obcokrajowców, przechodzących z obszarów znajdujących się pod kontrolą rządu cypryjskiego na tereny północnej części Cypru.

Wyżej wspomniane dane CYPOL nie obejmują jednak osób i pojazdów przekraczających linię na przejściach granicznych w *Pergamos* i *Strovilii*, przechodzących z północnej części Cypru na teren wschodniej strefy suwerennej[5]. Administracja wschodniej strefy suwerennej nie prowadzi statystyk dotyczących tych dwóch przejść granicznych. Szacuje jednak, na podstawie informacji pochodzących od Turków cypryjskich, że linię przekroczyło 84 407 Greków cypryjskich, przechodząc na teren północnej części Cypru, a 450 408 Turków cypryjskich przeszło na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu cypryjskiego przez przejścia graniczne zlokalizowane we wschodniej strefie suwerennej.

---

[4] Władze Republiki Cypryjskiej nie prowadzą żadnej ewidencji liczby Greków cypryjskich powracających na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu cypryjskiego, ani liczby Turków cypryjskich powracających na północną część wyspy (zob. załącznik VII).

[5] Rozporządzenie w sprawie zielonej linii nie nakłada obowiązku sprawozdawczego w odniesieniu do ruchu przez te przejścia.

W roku 2011 liczba pracowników policji cypryjskiej pracujących bezpośrednio na przejściach granicznych wzrosła z 73 (w 2010 r.) do 77.

Ogólna ocena ruchu osobowego na przejściach granicznych jest pozytywna. W okresie sprawozdawczym odnotowano jednak kilka incydentów. Dnia 9 października 2011 r. nie zezwolono na przekroczenie linii autobusowi Turków cypryjskich przewożącemu łotewskich turystów na przejściu Agios Dhometios, na którym wcześniej wielokrotnie przekraczał on linię. Według zeznań kierowcy autobusu na przejściu granicznym poinformowano go, że jedynie Turcy cypryjscy mają prawo przekroczyć linię na pokładzie autobusu z turecko-cypryjską rejestracją). Turystów przewieziono na przejście Ledra Palace, gdzie przekroczyli linię pieszo i gdzie na potrzeby dalszej wycieczki wynajęto autobus z obszaru kontrolowanego przez rząd. Władze Republiki Cypryjskiej poinformowały Komisję o nieprawidłowościach w niezbędnej dokumentacji, natomiast kierowca autobusu przekazał informację, że od tego czasu wielokrotnie zezwalano mu na przekroczenie linii, gdy przewoził Turków cypryjskich, i złożył oficjalną skargę do Komisji.

Sprawnie rozwiązano kwestię błędnej informacji, zgodnie z którą Turcy cypryjscy rzekomo zostają pozbawieni możliwości przekraczania linii w przypadku braku posiadania dokumentu tożsamości wydanego przez Republikę Cypryjską. Problem dezinformacji dotknął niewielu Turków cypryjskich przekraczających linię w określone dni.

Wyżej wymienione incydenty były przedmiotem zastrzeżeń społeczności Turków cypryjskich i zostały omówione przez Komisję z władzami Republiki Cypryjskiej w celu dokonania oceny, czy nastąpiła zmiana polityki wymagająca zgłoszenia Komisji zgodnie z rozporządzeniem w sprawie zielonej linii[6]. Władze Republiki Cypryjskiej poinformowały Komisję, że nie nastąpiła zmiana polityki dotyczącej ruchu osobowego i wskazały, że odsetek incydentów jest nieznaczący w stosunku do ogólnej liczby osób przekraczających linię.

2.2. Nielegalna migracja przez zieloną linię i azyl

Dane CYPOL za 2011 r. wskazują dalszy spadek nielegalnej migracji przez zieloną linię z północnej części Cypru na obszary kontrolowane przez rząd. W 2011 r. na obszarach kontrolowanych przez rząd zatrzymano 1 311 nielegalnych migrantów (poprzednio 1 855) (liczba ta nie uwzględnia osób, którym odmówiono wstępu na przejściach granicznych przez zieloną linię[7]). Jeden nielegalny imigrant przedostał się bezpośrednio na obszar kontrolowany przez rząd, a 18 osób przedostało się na ten obszar poprzez teren wschodniej strefy suwerennej, co zwiększa całkowitą liczbę zatrzymanych nielegalnych migrantów do 1 330. Jako prawdopodobną przyczynę CYPOL wskazał pogorszenie się możliwości zatrudnienia spowodowane kryzysem gospodarczym na Cyprze oraz wysiłki władz Republiki Cypryjskiej w zakresie walki z nielegalną migracją. Większość zatrzymanych nielegalnych migrantów to m.in. obywatele Syrii, Iranu i Gruzji (załącznik VIII). Nielegalni imigranci są zazwyczaj zatrzymywani podczas kontroli prowadzonych

---

6 Artykuł 10 rozporządzenia w sprawie zielonej linii.

7 Republika Cypryjska nie prowadzi statystyk dotyczących liczby osób, którym nie zezwolono na przekroczenie zielonej linii. Niemniej jednak wg szacunków CYPOL w 2011 r. około 2220 osobom odmówiono wstępu na obszar kontrolowany przez rząd.

wzdłuż linii oraz na lotniskach, gdy starają się opuścić Cypr. Obywatele państw trzecich starający się uzyskać ochronę międzynarodową zazwyczaj ujawniają się na posterunkach policji przy składaniu wniosku o azyl.

Przy określaniu sposobu wejścia na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu cypryjska policja opierała się na tych samych kryteriach, co w poprzednich latach, wykorzystując głównie dokumenty (wizy, stemple stawiane w paszportach przez Turcję przy okazji wjazdu lub wyjazdu lub „wizy" i „zezwolenia na pobyt" wystawiane przez „Turecką Republikę Cypru Północnego", oświadczenia składane przez samych imigrantów oraz inne dowody, jak brak dokumentu tożsamości, gazety społeczności Turków cypryjskich oraz tureckie banknoty).

Spośród 1 311 nielegalnych migrantów 417 (31,8 %) wystąpiło o azyl w Republice Cypryjskiej.

Większość nielegalnych migrantów przedostaje się na tereny kontrolowane przez rząd przez Turcję i północną część Cypru.

Według informacji otrzymanych od społeczności Turków cypryjskich w północnej części Cypru zatrzymano 16 nielegalnych migrantów. Wszyscy pochodzili z Syrii. Na oficjalnych przejściach granicznych 2 267 osobom odmówiono zezwolenia na przekroczenie zielonej linii i wejścia na teren północnej części Cypru[8]. W okresie sprawozdawczym z północnej części Cypru „deportowano" 860 osób[9].

We wrześniu 2010 r. zaprzestano usług przeprawy promem Latakia (Syria) – Famagusta. Dotychczas kryzys w Syrii nie miał wpływu na sytuację na Cyprze, przy czym liczba nielegalnych migrantów z tego kraju spadła.

Brak dostępnych danych szczegółowych dotyczących liczby osób, którym odmówiono przekroczenia linii na przejściach granicznych.

Policja i władze imigracyjne Republiki Cypryjskiej i wspólnoty Turków cypryjskich nie prowadzą bezpośredniej współpracy. Niemniej jednak przedstawiciele obu społeczności spotykają się w ramach komitetu technicznego ds. przestępstw i spraw karnych działającego pod egidą ONZ. Wspomniany komitet techniczny ds. przestępstw i spraw karnych jest jednym z siedmiu wyspecjalizowanych komitetów utworzonych przy wsparciu ONZ w ramach działań na rzecz budowy wzajemnego zaufania pomiędzy obiema społecznościami. Jest on bezpośrednim wynikiem porozumienia osiągniętego w dniu 21 maja 2008 r. przez obu cypryjskich liderów. Jako przedłużenie wspomnianego komitetu obie społeczności ustanowiły również mechanizm umożliwiający wymianę informacji oraz prowadzenie wspólnych inicjatyw, tzw. wspólny obszar komunikacji (ang. *Joint Communications Room*), przy stałym udziale Sił Pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych na Cyprze (UNFICYP), działający przez sześć dni w tygodniu. Za pomocą wspomnianych mechanizmów obie strony dowiodły woli poprawy komunikacji pomiędzy odnośnymi siłami policji oraz współpracy i wzajemnego wsparcia

[8] Turcja: 979, Syria: 204, Turkmenistan: 167, Gruzja: 88, Irak: 74.
[9] Turcja: 543, Syria: 44, Mołdawia: 64, Iran: 53, Nigeria: 10.

dzięki wymianie informacji w sprawach dotyczących uprowadzeń, osób zatrzymanych, nielegalnych narkotyków i skradzionej własności[10].

W ocenie CYPOL współpraca z właściwymi jednostkami rządowymi oraz władzami wschodniej strefy suwerennej przebiega bardzo dobrze.

Wschodnia strefa suwerenna

Ogólnie rzecz biorąc w okresie sprawozdawczym nielegalna imigracja przez wschodnią strefę suwerenną uległa zmniejszeniu. Zdaniem funkcjonariuszy strefy suwerennej współpraca między Republiką Cypryjską a Wydziałem Ceł i Imigracji strefy suwerennej nadal układa się doskonale. W omawianym okresie sprawozdawczym 1 163 osobom odmówiono przejścia; większość z nich stanowili obywatele Turcji mieszkający w północnej części Cypru. Pozostałymi obcokrajowcami byli turyści z Australii, Stanów Zjednoczonych, Brazylii, Iranu i Rosji, którzy przeszli przez północną część Cypru. Osoby te zostały skierowane na przejście graniczne w Nikozji „Agios Dometios" w celu dopełnienia formalności związanych z wymaganiami dotyczącymi wjazdu na teren Republiki Cypryjskiej[11].

Na terenie wschodniej strefy suwerennej zatrzymano ogółem 18 nielegalnych migrantów[12], z których dziewięciu wjechało na teren kontrolowany przez rząd legalnie, ale pozostało na nim po utracie ważności posiadanych wiz. Administracja wschodniej strefy suwerennej aresztowała również 3 przemytników nielegalnych migrantów. Pozostałe 6 osób wjechało na wyspę przez tereny północne i przekroczyło zieloną linię nielegalnie.

Aby zapobiegać nielegalnej migracji w oddaleniu od przejść granicznych, policja strefy suwerennej prowadzi wyrywkowe patrole w oparciu o ocenę ryzyka i dane wywiadowcze. Oprócz nich tereny patrolowane są przez Wydział Celny strefy suwerennej oraz wojsko.

Szczególnie trudno jest kontrolować szereg „nieformalnych przejść" znajdujących się w wiosce *Pergamos* lub w jej okolicach (wioska ta leży częściowo w strefie suwerennej, a częściowo w północnej części Cypru), z których korzystają lokalni mieszkańcy i rolnicy. Administracja strefy suwerennej prowadzi wzmożone kontrole na tych obszarach mające dwojaki cel: zapobieżenie polowaniom na ptactwo i zatrzymanie osób pragnących nielegalnie przekroczyć linię. Jak wspomniano w poprzednich sprawozdaniach te „nieformalne przejścia" pozostają nierozwiązanym problemem. Podobnie jak w uprzednich latach w rozmowach z administracją strefy suwerennej Komisją podniosła kwestię „nieformalnych przejść", wzywając funkcjonariuszy strefy do znalezienia właściwego rozwiązania tej kwestii zgodnie z wymogami art. 5 ust. 2 Protokołu nr 3 do Aktu Przystąpienia z 2003 r.[13].

---

10 Informacje przekazane przez UNFICYP.

11 M.in.: Turcja: 900, Iran: 39, Australia: 33, USA: 30, Brazylia: 19, Rosja: 19.

12 Egipt: 6, Nigeria: 2, Syria: 2, Gruzja: 2, Sri Lanka: 3, India:1, Bangladesz: 1, Nepal:1.

13 Dz.U. L 236 z 23.9.2003, s. 940.

3. PRZEPŁYW TOWARÓW

3.1. Wartość wymiany handlowej

Zgodnie z art. 8 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1480/2004[14] Izba Handlowa Turków Cypryjskich oraz władze Republiki Cypryjskiej przekazywały Komisji co miesiąc dane dotyczące rodzaju, ilości oraz wartości towarów, dla których wystawiono dokumenty towarzyszące. Sprawozdania każdej ze stron uwzględniały towary wwiezione na obszary kontrolowane przez rząd przez przejścia graniczne *Pergamos* i *Strovilia*, znajdujące się pod zwierzchnictwem administracji strefy suwerennej.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Izby Handlowej Turków Cypryjskich łączna wartość towarów, dla których w 2011 r. wystawiono dokumenty towarzyszące, wyniosła 29 954, 867 EUR, natomiast wartość towarów będących faktycznym przedmiotem wymiany handlowej zamknęła się w kwocie 29 402 577 EUR[15]. Wymiana handlowa przez zieloną linię w 2011 r. była pięciokrotnie większa niż w 2010 r. Znaczne zwiększenie wymiany handlowej tłumaczy się sprzedażą energii elektrycznej z północnej części Cypru użytkownikom na obszarze kontrolowanym przez rząd, będąca wynikiem wyjątkowych okoliczności. Sprzedaż energii elektrycznej, o wartości 24 085 775 EUR (82 % wymiany handlowej), została uzgodniona przez prezesów Cypryjskiej Izby Handlowo-Przemysłowej oraz Izby Handlowej Turków Cypryjskich w wyniku eksplozji w bazie morskiej Mari w czerwcu 2011 r., która zniszczyła znaczną część pobliskiej elektrowni Vasiliko. Sprzedaż energii elektrycznej miała znaczny wpływ na wymianę handlową przez zieloną linię w 2011 r. W celu poprawnego zobrazowania sytuacji w niniejszym sprawozdaniu wymiana handlowa przez zieloną linię zostanie przedstawiona zarówno z uwzględnieniem sprzedaży energii, jak i z jej pominięciem.

Jeśli pominąć sprzedaż energii elektrycznej, zgodnie z informacjami uzyskanymi od Izby Handlowej Turków Cypryjskich łączna wartość towarów, dla których w okresie sprawozdawczym wystawiono dokumenty towarzyszące, wyniosła 5 869 092 EUR, natomiast wartość towarów będących faktycznym przedmiotem wymiany handlowej zamknęła się w kwocie około 5 316 803 EUR.

Ze sprawozdań przedstawionych przez władze Republiki Cypryjskiej wynika, że ogólna wartość towarów, które przekroczyły zieloną linię, wzrosła o 560 %, do kwoty 28 923 500 EUR. Całkowita wartość obrotu towarowego przez zieloną linię (z pominięciem sprzedaży energii elektrycznej) spadła o 6,5 % (z 5 173 233 EUR w 2010 r. do 4 827 454 EUR) głównie z powodu spadku obrotu artykułami z kamienia, takimi jak marmur, cegły i materiały budowlane, który można tłumaczyć kryzysem gospodarczym i osłabieniem koniunktury w sektorze budowlanym. Spadł również obrót warzywami, odnotowano m.in. dalszy spadek wymiany handlowej ziemniakami. Do 2010 r. ziemniaki były najważniejszym elementem wymiany handlowej przez zieloną linię (stanowiąc ok. 30 % całkowitej wymiany handlowej). W 2011 r. obrót ziemniakami stanowił poniżej 1 % całkowitej wymiany handlowej przez zieloną linię. Stało się tak głównie z powodu nadwyżki w produkcji ziemniaków na obszarze kontrolowanym przez rząd i braku potrzeby zakupu tego towaru z północnej części wyspy.

---

[14] Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1480/2004 z dnia 10 sierpnia 2004 r., Dz.U. L 272 z 20.8.2004, s. 3.

[15] Zob. załączniki I, II i III do niniejszego sprawozdania.

Chociaż handel z obszarów podlegających kontroli rządu cypryjskiego do północnej części Cypru nie jest objęty zakresem stosowania rozporządzenia w sprawie zielonej linii, według danych liczbowych cypryjskiej Izby Handlowo-Przemysłowej jego wartość w okresie sprawozdawczym wzrosła ponad dwukrotnie, osiągając w 2011 r. 2 272 493 EUR (poprzednio 1 090 086 EUR). Główną przyczyną tego znacznego wzrostu jest dostawa towarów wytwarzanych na obszarze kontrolowanym przez rząd na potrzeby finansowanego przez UE projektu realizowanego w północnej części Cypru. Wynika z tego, że handel z obszarów podlegających kontroli rządu cypryjskiego do północnej części Cypru odpowiada 7,85 % wymiany handlowej odbywającej się w przeciwnym kierunku (w 2010 r. odsetek ten wynosił 21 %). Niemniej jednak przy uwzględnieniu wymiany handlowej przez zieloną linię z pominięciem sprzedaży energii elektrycznej handel z obszarów podlegających kontroli rządu cypryjskiego do północnej części Cypru stanowi 46 % wymiany handlowej odbywającej się w przeciwnym kierunku.

Wspólnota Turków cypryjskich nadal stosuje system handlu, który w zasadzie stanowi „lustrzane odbicie" ograniczeń przewidzianych przez rozporządzenie w sprawie zielonej linii. System ten nie zawsze jest jednak spójnie egzekwowany, co utrudnia ustanowienie trwałych stosunków handlowych. Jako główny powód społeczność Turków cypryjskich otwarcie podaje ochronę lokalnych przedsiębiorców.

3.2. Rodzaje towarów

W 2011 r. najczęstszym przedmiotem wymiany handlowej, zaraz po energii elektrycznej, był złom metalu, dalej świeże ryby i tworzywa sztuczne[16].

W trakcie okresu sprawozdawczego wprowadzono nowe towary, inne niż elektryczność, takie jak owoce granatu i kamienie dekoracyjne, miały one jednak bardzo ograniczony wpływ na wymianę handlową[17].

99,66 % wymiany handlowej przez zieloną linię stanowiła wymiana handlowa w obrębie wyspy. Pozostałe 0,34 % stanowiła sprzedaż do Indii złomu żelaza i stali o wartości handlowej 93 850 EUR (123 788 EUR w 2010 r.). W transakcjach tych musiało uczestniczyć przedsiębiorstwo zarejestrowane na terenie znajdującym się pod kontrolą rządu, aby przeprowadzić transakcje w obrębie UE oraz formalności wywozowe do państwa trzeciego. W okresie sprawozdawczym nie handlowano żadnymi towarami z innymi państwami członkowskim UE (w 2010 r. sprzedaż do innych państw członkowskich wyniosła 17 693 EUR).

3.3. Nieprawidłowości

Władze Republiki Cypryjskiej poinformowały, że w okresie sprawozdawczym wykryto cztery przypadki nieprawidłowości, które dotyczyły w sumie wymiany handlowej o wartości 2 590 EUR (0,008 % ogólnej wymiany handlowej przez zieloną linię). Odnośnych towarów nie można było przewieźć przez zieloną linię z różnych przyczyn

[16] Zob. załącznik IV do niniejszego sprawozdania.

[17] Kamienie dekoracyjne i owoce granatu stanowiła zaledwie 0,4 % całej wymiany handlowej przez zieloną linię.

administracyjnych (brakująca dokumentacja, towary oznaczone niezgodnie z obowiązującym oznakowaniem CE).

3.4 Utrzymujące się przeszkody i utrudnienia w przepływie towarów

Nadal istnieją przeszkody w wymianie handlowej przez linię. Zgodnie z informacjami przedstawionym w poprzednich sprawozdaniach nadal nie rozwiązano w satysfakcjonujący sposób problemu samochodów ciężarowych należących do Turków cypryjskich wjeżdżających na obszary znajdujące się pod kontrolą rządu. Niemniej jednak służby Komisji prowadzą obecnie rozmowy techniczne z właściwymi organami Republiki Cypryjskiej, aby zająć się tym problemem i znaleźć możliwe rozwiązania m.in. w zakresie zastrzeżeń dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Niektóre problemy dotyczyły produktów spożywczych. Władze Republiki Cypryjskiej nie zezwoliły na przewóz przez zieloną linię niektórych produktów (np. chleba), uzasadniając to zastrzeżeniami zgłoszonymi przez inspektorat sanitarny dotyczącymi procesów wytwórczych stosowanych w północnej części Cypru. Po przedstawieniu wyjaśnień przez Komisję przepływ wspomnianych towarów odbywał się bez żadnych przeszkód.

Podobnie jak w poprzednich latach Komisja otrzymała również pewną liczbę skarg ze strony Turków cypryjskich, którym utrudnia się zaopatrywanie sklepów i reklamowanie swoich produktów oraz usług na obszarach kontrolowanych przez rząd, co przeszkadza w wymianie handlowej. Problemy te mogą być wyrazem szerokiej niechęci Greków cypryjskich do zakupu produktów turecko-cypryjskich, która to postawa stanowi przeszkodę w wymianie handlowej. Niemniej jednak wartość wymiany handlowej pomiędzy obiema społecznościami, która nie odbywa się przez zieloną linię, jest wielokrotnie wyższa. Zgodnie z szacunkami Izby Handlowej Turków Cypryjskich na obszarach kontrolowanych przez rząd Turcy cypryjscy nabyli towary o wartości 120 mln EUR stanowiące część ich bagażu osobistego.

W 2011 r. zmniejszył się przemyt towarów przez zieloną linię, a władze Republiki Cypryjskiej dokonały zajęcia towarów w 1 538 przypadkach (uprzednio 545). Na oficjalnych przejściach granicznych w wioskach *Pergamos* i *Strovilia* administracja strefy suwerennej dokonała zajęcia towarów w 281 przypadkach. Przemyt pozostaje jednak zjawiskiem na szeroką skalę, ponieważ geograficzny charakter zielonej linii sam w sobie sprzyja działalności przemytniczej na całej jej długości. Na obszarach przylegających do zielonej linii organizowane są kontrole, mające w szczególności na celu rozwiązanie problemów o charakterze sezonowym, takich jak transport dzikiej zwierzyny, dzikiego ptactwa lub petard (również przez tereny wschodniej strefy suwerennej) na obszary kontrolowane przez rząd. Inne zatrzymane towary to papierosy, tytoń, produkty pochodzenia zwierzęcego, jak również podrabiane torebki i tkaniny. Mimo to zdaniem władz Republiki Cypryjskiej przemyt maleje w wyniku zmniejszenia różnic cenowych. Patrole prowadzone przez CYPOL i wschodnią strefę suwerenna pełnią dwojaką rolę: przeciwdziałają zarazem przemytowi, jak i nielegalnej imigracji. Liczba spraw karnych dotyczących przemytu, które złożono w sądach rejonowych wyniosła: 11 w 2009 r. i dziewięć w 2010 r. Natomiast w 2011 r. nie wszczęto żadnej sprawy.

Większość towarów wykryto na oficjalnych przejściach granicznych: w wiosce Pyla, w strefie suwerennej, strefie buforowej w pobliżu Zodii i Potamii.

Jeśli chodzi o tradycyjne dostawy dla ludności Turków Cypryjskich z wioski Pyla usytuowanej w strefie buforowej (art. 4 ust. 10 rozporządzenia w sprawie zielonej linii), administracja strefy suwerennej kontroluje i rejestruje ilość przekazywanych materiałów budowlanych, ryb, papierosów itp.

3.4. Ułatwienie wymiany handlowej

Komisja nadal dąży do znalezienia sposobów na wzmożenie wymiany handlowej przez zieloną linię. Jest możliwe, iż Komisja przyjmie decyzję, na mocy której zniesiony zostanie zakaz zawarty w rozporządzeniu w sprawie zielonej linii i wprowadzone będzie zezwolenie na obrót kolejnymi produktami rolnymi, a w szczególności produktami mlecznymi (mleko i ser, jogurt, serwatka), o ile spełnione zostaną niezbędne warunki określone w zaleceniach wystosowanych w ramach kontroli przeprowadzonych przez niezależnych ekspertów. W okresie sprawozdawczym decyzją Komisji zniesiono wymóg nakazujący, by ziemniaki będące przedmiotem wymiany handlowej przez zieloną linię pochodziły z upraw bezpośrednio z certyfikowanych sadzeniaków. Jest jednak nadal zbyt wcześnie, by ocenić, czy decyzja Komisja miała pozytywny wpływ na wymianę handlową przez zieloną linię.

Inne produkty, których obrotem zainteresowana jest Izba Handlowa Turków Cypryjskich, to pochodzące z hodowli ryby i ślimaki. Ponadto istnieje ogólne zainteresowanie zniesieniem zakazu handlu żywymi zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego w zakresie, w jakim towary te byłyby zgodne z unijnymi przepisami i uregulowaniami. Republika Cypryjska wielokrotnie wyraziła wolę zweryfikowania możliwości rozszerzenia wykazu towarów dopuszczonych do przewozu przez zieloną linię na obszary kontrolowane przez rząd.

Władze Republiki Cypryjskiej poinformowały Komisję o wdrożeniu pewnych ustaleń w celu zapewnienia przepływu *sui generis* towarów z obszarów kontrolowanych przez rząd przez obszary niepodlegające jego kontroli i z powrotem przez przejście graniczne Limnitis (które otwarto w październiku 2010 r.). Komisja poinformowała władze Republiki Cypryjskiej o konieczności dostosowania owych praktyk do przepisów UE poprzez wprowadzenie zmian w rozporządzeniu w sprawie zielonej linii, które jest jedynym instrumentem prawnym regulującym przepływ towarów i osób przez zieloną linię.

4. WNIOSKI

Jak stwierdzono w poprzednich sprawozdaniach, wyniki kontroli oficjalnych przejść granicznych na zielonej linii są satysfakcjonujące. W odniesieniu do okresu sprawozdawczego wydaje się, że liczba zatrzymanych nielegalnych migrantów stanowi potwierdzenie spadkowej tendencji, niemniej jednak przypadki nielegalnego przekraczania linii przez obywateli państw trzecich nadal pozostają problemem. Komisja jest zdania, że dalsze wzmocnienie nadzoru zielonej linii pomiędzy przejściami granicznymi przez Republikę Cypryjską i przez administrację strefy suwerennej w znacznym stopniu przyczyni się do zwalczania problemu napływu nielegalnych migrantów. Zastrzeżenia Komisji budzi kilka incydentów, które miały miejsce na

przejściach granicznych w październiku i grudniu 2011 r. Komisja pozostanie w kontakcie z władzami Republiki Cypryjskie w sprawie wszelkich sytuacji, które mogłyby wskazywać na zmianę polityki.

Wymiana handlowa przez zieloną linię w 2011 r. była pięciokrotnie większa niż w 2010 r. Ten znaczący wzrost wynika ze sprzedaży energii elektrycznej z północnej części Cypru użytkownikom z obszarów kontrolowanych przez rząd, której wartość wyniosła 24 085 775 EUR. Jeśli pominąć sprzedaż energii elektrycznej, od momentu wejścia w życie rozporządzenia w sprawie zielonej linii, czyli od 2004 r., wartość regularnej wymiany handlowej przez zieloną linię spadła po raz trzeci z rzędu (o 6,5 %, spadek do 4 827 454 EUR w porównaniu z 5 173 233 EUR w 2010 r.). Najczęstszym przedmiotem wymiany handlowej, zaraz po energii elektrycznej, był złom metalu, świeże ryby, tworzywa sztuczne i artykuły z kamienia. Całkowity wolumen obrotu handlowego nadal jest dosyć ograniczony, także ze względu na ograniczony zakres samego rozporządzenia. Jako pozytywną zmianę należy wskazać porozumienie prezesów Cypryjskiej Izby Handlowo-Przemysłowej oraz Izby Handlowej Turków Cypryjskich dotyczące dostawy energii elektrycznej z obszarów niepodlegających kontroli rządu na obszary przezeń kontrolowane zawarte w wyniku nieszczęśliwej eksplozji w bazie morskiej w czerwcu 2011 r. Porozumienie przyczyniło się do rozwoju wymiany handlowej przez zieloną linię i stanowiło samo w sobie działanie na rzecz budowy wzajemnego zaufania.

W okresie sprawozdawczym nadal utrzymywały się pewne przeszkody w wymianie handlowej. Pojazdy użytkowe Turków cypryjskich, a w szczególności samochody ciężarowe o ładowności powyżej 7,5 t i autobusy, mogą przemieszczać się po terenie całej wyspy, jedynie jeśli prawa jazdy oraz świadectwa badań technicznych zostały wydane na obszarze kontrolowanym przez rząd. W celu znalezienia skutecznego rozwiązania tego problemu służby Komisji i właściwe organy Republiki podjęły rozmowy techniczne. Nie można też nadal mówić o postępie w rozwiązywaniu kwestii pozostałych pozataryfowych przeszkód w wymianie handlowej.

Wydaje się, że zmalał przemyt towarów przez zieloną linię, ale mimo to nadal pozostaje on zjawiskiem na szeroką skalę.

Przepływ towarów z obszarów kontrolowanych przez rząd przez przejście graniczne Limnitis na północną część Cypru i z powrotem na tereny kontrolowane przez rząd wymaga uregulowania za pomocą zmiany do rozporządzenia w sprawie zielonej linii.

Podsumowując, można stwierdzić, iż rozporządzenie w sprawie zielonej linii w dalszym ciągu zapewnia funkcjonalną podstawę umożliwiającą przemieszczanie się ludzi i przepływ towarów na obszary Republiki Cypryjskiej znajdujące się pod kontrolą rządu oraz z tych obszarów. Komisja będzie dalej nadzorowała realizację przepisów przedmiotowego rozporządzenia.